



ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№1 (93)
СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ
2022 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

РАЗОМ ДО ПЕРЕМОГИ!!!

Світанок 24 лютого назавжди залишиться у нашій пам'яті, увійде в історію України та світу, як день коли росія розпочала повномасштабну війну проти нашої країни. Проте, не зважаючи на бомбардування українських міст, вбивства наших військових, цивільних і безневинних – ця війна запам'ятається нам хоробрістю та незламністю наших захисників. Днями надзвичайної єдності, згуртованості та героїзму всього УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

З перших годин військового стану Карпатський біосферний заповідник доєднався до боротьби із ворогом.

Негайно було передано для потреб територіального центру комплектування військ три автомобілі – 2 машини для військової та 1 для територіальної оборони. Надано прихисток й тимчасово переміщеним особам, зокрема,

на території центральної садиби поселено 13 людей. Окрім того, для місцевих сил оборони надано 30 топографічних карт Рахова та району. Варто зауважити, що наші працівники захищають країну в Збройних силах України, дехто доєднався до тероборони, а хтось допомагає в якості волонтерів.

До речі, сторінка заповідника на Фейсбук також тимчасово при-

пиняє публікації постів про захист природи, адже працівники зосереджені на допомозі нашим воїнам, переселенцям та кожному, кому потрібна допомога. Натомість, в майбутньому обов'язково на сторінці будуть висвітлені історії наших захисників.

А для всіх, хто хоче допомогти армії та Україні в боротьбі за перемогу, справедливості та правду, можуть стати донорами крові, допомогти переселенцям, плести маскувальні сітки, донатувати кошти на армію та просто добре робити свою роботу на місцях. Тільки спільно вистіймо.

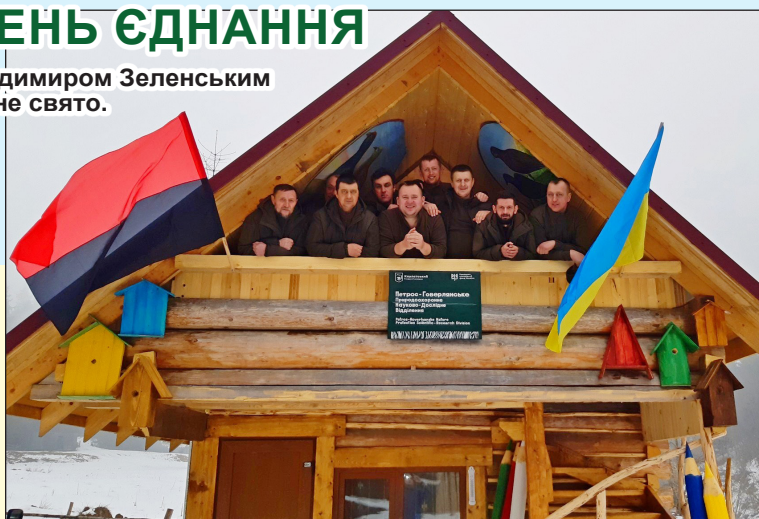
**СЛАВА УКРАЇНІ!
СЛАВА НАШИМ ГЕРОЯМ!**

16 ЛЮТОГО – ДЕНЬ ЄДНАННЯ

Президентом України Володимиром Зеленським започатковано нове патріотичне свято.

В Указі зазначено, що День Єднання оголошено для «поглиблення консолідації українського суспільства, зміцнення його стійкості в умовах зростання гібридних загроз, інформаційно-пропагандистського та морально-психологічного тиску на суспільну свідомість».

Колектив Карпатського біосферного заповідника продемонстрував свою єдність і відзначив нове свято: підняттям державного прапора, гучним звучанням національного гімну, колективним фотографуванням у вишиванках, а головне – відповідальною працею.



● ДОПОМОГА

СТУДЕНТИ НІМЕЧЧИНИ ПІДТРИМУЮТЬ УКРАЇНУ

4 березня, із німецького міста Еберсвальде, де розміщений університет сталого розвитку, до українського міста Рахів, прибуло чотири мікроавтобуси гуманітарної допомоги. Підтримка організована за ініціативи та під безпосереднім керівництвом професора, доктора П'єра Ібіша й за активної участі випускників цього університету Ларса Шмідта, Маркуса Вальдгера та Ангели Діхте.

Друзі не тільки Рахова, а й України надіслали для біженців та учасників бойових дій на фронті із російськими агресорами в Україні, найнеобхідніше: медикаменти, засоби гігієни, дитяче харчування, одяг, спальні мішки, буржуйки, електричні обігрівачі та багато інших товарів тривалого використання.

Нагадаємо, що Німецький університет сталого розвитку плідно співпрацює із Карпатським біосферним заповідником з 2006 року. За цей час, на його базі та на українських ділянках об'єкта

Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Буківі праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи», в місті Рахів та інших населених пунктах в зоні діяльності біосферного заповідника, сотні його студентів із багатьох країн світу, пройшли навчально-виробничу практику. Також реалізовано десятки міжнародних проектів із проблем збереження біологічного різноманіття та сталого розвитку.

Зокрема, розроблено «Природоохоронний менеджмент Карпатського біосферного заповідника і розв'язання сучасних викликів на Закарпатті», частково профінансовано розробку проекту будівництва на базі Карпатського біосферного заповідника, у Квасах,

на 2-ій стор.

ЗВЕРНЕННЯ ДО ПРИРОДООХОРОНЦІВ У ВСЬОМУ СВІТІ

ШАНОВНІ КОЛЕГИ! Ми, природоохоронці України, просимо Вас допомогти нам у боротьбі з російською інформаційною війною!

За попередніми підрахунками, станом на 1 березня 2022 року агресор веде військові дії на території 900 охоронюваних зон площею 12 406,6 кв. км, що становить близько третини площі всіх охоронних зон України. Вже близько 14 ділянок Рамсар площею 397,7 тис. гектарів в Україні використовують російські агресори під час бойових дій. Біосферні заповідники знаходяться під величезною загрозою. Під загрозою знищення знаходяться близько 200 територій Смарагдової мережі площею 2,9 млн га.

Коли ми дивимося на руїни Харкова, Чернігова та інших міст України, на захоплені та зруйновані природні цінності та споруди в Україні, нас захоплює біль та непорозуміння. Відбувається знищення не тільки матеріальних цінностей, але й духовних, які не будуть поповнюватися століттями. Як громадяни російської федерації, а особливо профільні колеги в природоохоронній сфері дозволяють своєму керівництву вчиняти такі злочини проти людства та природи?!

Російським природоохоронцям ТРЕБА ПРОКИНУТИСЯ! Російським природоохоронцям потрібна правдива інформація!

Нам шкода кожного загиблого з обох сторін, оскільки життя кожної людини – безцінне. Кожен новий день війни приносить нове горе і страждання.

МИ НЕ МОЖЕМО ДОЗВОЛИТИ ВТРАТИТИ НІ ХВИЛИНИ, ЩОБ ЗУПИНИТИ ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЙСЬКОГО УРЯДУ!

Не страшно отримати дубинкою від поліцейського і посядіння кілька днів у камері – точно краще, ніж люди, які останній тиждень під військовим обстрілом зі всіх видів зброї; як люди, що живуть у країні, де тисячі мирних жителів вже вбито російськими військами, знищено тисячі будівель, понад мільйон громадян стали біженцями і сьогодні ці ж агресори-мародери грабують наші міста!

І МИ ВІРИМО, ЩО ВИ ЗМОЖЕТЕ НАМ ДОПОМОГТИ!

Щоб вони не говорили, нам потрібні зусилля кожного з нашої природоохоронної спільноти. Тому просимо закликати російських природоохоронців не мовчати і протестувати своїм урядам і Президенту, щоб він вивів війська з України.

Не соромтеся писати листи, публікувати інформацію про ганебні дії росії на території України, пояснювати російцям усіма можливими методами, що їх обманює керівництво своєї держави.

ПАМ'ЯТАЙТЕ, ДЛЯ НАС НЕ БУДЕ ЗАВТРА, ЯКЩО МИ НЕ БУДЕМО ДІЯТИ ЗАРАЗ!

Віримо, що екологічна спільнота може об'єднатися та допомогти пробудити свідомість та мужність громадян росії захищати людей та природу!

ТЕРИТОРІЮ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА РОЗШИРЕНО

2 січня Президент України Володимир Зеленський, підписав Указ «Про зміну меж територій Карпатського біосферного заповідника». Головна мета такого рішення – збереження у природно-му стані типових природних комплексів біосфери. Здійснення фонових екологічних моніторингу, вивчення стану та змін довкілля під дією антропогенних факторів. Тож нині в постійне користування КБЗ передається 17,9 тисяч гектарів пралісів та старовікових й окремих ділянок господарських лісів, у межах Тячівського, Рахівського та Хустського районів Закарпатської області.

Детальніше, 8381,6 гектарів вилучаються і надаються в постійне користування нашій природоохоронній установі із Мокрянського та Брустурянського лісомисливських господарств. Також 9532 гектари із Хустського, Брустурян-

ського, Рахівського та Великобичківського лісових дослідних й лісомисливських господарств, які відповідно до Указів Президента

на 2-ій стор.

ТЕРИТОРІЮ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА РОЗШИРЕНО

на 1-й стор.

Україні від 1993 та 1997 років, уже перебували у складі біосферного заповідника без вилучення у ЛДГ та ЛМГ.

І таким чином, загальна площа заповідника збільшується на 8381,6 гектарів. А загалом із часу його створення (1968 р.), це уже шостий етап розширення, в результаті яких, його площа збільшилась із 12,6 до 66,4 тисяч гектарів і зараз біосферний заповідник репрезентує все ландшафтне й біологічне різноманіття Українських Карпат, від передгір'я до субальпійської та альпійської зон.

Історія цього розширення, як і попередніх разів, була не простою. І почалася вона п'ятнадцять років тому. Тоді у рамках реалізації українсько-голландського екологічного проекту, науковцями КБЗ, проведено інвентаризацію пралісів Закарпаття та випущено у світ, на українській та англійських мовах, монографію під загальною редакцією автора цих рядків та керівника проєкту Голландського королівського товариства охорони природи Петера Фейна монографію: «Праліси Закарпаття: інвентаризація та менеджмент».

На підставі цих досліджень встановлено, що на Закарпатті, близько десяти відсотків від вкритої лісом площі, становлять праліси (61190 га), переважно букові. Причому, виявилось, що найбільші їх ділянки зосереджені в межах Тячівського району (понад двадцять дві тисячі гектарів), який у цьому відношенні є справжнім європейським ядром дикої природи.

Проте, не зважаючи на вимоги чинного природоохоронного законодавства, значна частина пралісів та природних лісів, належали до категорії експлуатаційних, де велись активні лісогосподарські роботи, в результаті яких їх площі почали суттєво скорочуватись. Саме тому, Міністерство екології та природних ресурсів України ще в 2013 році, схвалило наукові обґрунтування та клопотання Карпатського біосферного заповідника про включення великих масивів букових пралісів Мокрянського лісомисливського господарства до складу природно-заповідного фонду України.

Однак на місцевому рівні, не зважаючи на вимоги Закону України «Про основні засади (стратегію) екологічної політики України на період до 2020 року», яким передбачалось довести площі природно-заповідного фонду до 15 відсотків від загальної території України, ці ініціативи не підтримувались.

Поворотним моментом в роботі із розширення території Карпатського біосферного заповідника стало проведення 22 серпня 2016 року, на базі Карпатського біосферного заповідника, в угорських букових пралісах, під головуванням Міністра екології та природних ресурсів України Остаса Семерака, за участі керівника Держлісагенства України Христини Юшкевич та керівників Закарпатської ОДА, Департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, Закарпатського обласного управління лісового та мисливського господарства, директорів лісогосподарських та лісомисливських господарств, міністерської наради із питань забезпечення виконання чинного природоохоронного законодавства в частині розширення території природно-заповідного фонду Закарпаття.

На цьому зібранні, зокрема, отримали підтримку (аргументація автора цих рядків, щодо розши-



● НОВІ ГОРИЗОНТИ

рення території Карпатського біосферного заповідника орієнтовно на 9 тисяч гектарів та включення до його складу, насамперед великих ділянок букових пралісів масиву Красна в межах Мокрянського лісомисливського господарства).

Потім на засіданнях, створеної 2 листопада 2016 року, розпорядженням голови Закарпатської ОДА, Робочої групи із зміни меж (розширення) КБЗ, під керівництвом заступника голови Закарпатської ОДА Віктора Микуліна, на наші пропозиції, в результаті дискусій та компромісів, було вирішено погодити передачу до складу заповідника п'ять тисяч гектарів букових пралісів Мокрянського лісомисливського господарства, Груніківське лісництво Брустурянського лісомисливського господарства та території Великобичківського лісомисливського господарства й Рахівського долідного лісового господарства, які входять до складу Карпатського біосферного заповідника без вилучення у землекористувачів.

Тут треба наголосити про важливу роль, у цьому складному процесі, схваленні за моєю пропозицією, на Комітетських слуханнях у Верховній Раді України із питань розвитку природно-заповідної справи 18 листопада 2013 року та 4 лютого 2015 року («Зелені Карпати», 2013, ст. 33; 2015, ст. 13; 2018 (специвипуск, с.94)) змін до статті 282 Податкового кодексу України, щодо сплати заповідниками та національними природними парками, за вилучення із господарського використання землі природно-заповідного фонду, земельного податку територіальним громадам.

Це державне рішення, не тільки сприяло проходженню узгоджень Проєктів створення та розширення заповідників та НПП, але й докорінним чином змінує ставлення місцевого населення до природоохоронних територій, які стали не тільки все забороняти, а й реально допомагати громадам. Без підтримки яких, забезпечити збереження особливо цінних територій дуже складно, у підтримці життєдіяльності та розвитку прилеглих, як правило депресивних сільських територій. Так, наприклад, КБЗ, за останні три роки, сплатив 15-ти територіальним громадам, за рахунок коштів Державного бюджету України понад сто сім мільйонів гривень. І тому зараз, девіз «Охороняємо природу разом», стає реальністю. Це особливо важливо, ще й тому, що букові праліси Карпатського біосферного заповідника та деяких інших національних природних парків, входять як єдиний природний об'єкт України, до складу Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

І другим реальним кроком держави, який теж підвищує імідж природоохоронної справи, стало прийняття рішень Президентом та уряду України щодо збереження букових пралісів як об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та сталого розвитку прилеглих

територій. Як результат, зокрема, вдалось відкрити рух суспільно важливого пасажирського потягу за маршрутом «Київ-Рахів» (а зараз, сприяючи розвитку гурцувського регіону, сюди прямують крім двох київських, потяги із Харкова, Одеси, Маріуполя та Миколаєва), заасфальтували автошляхи, які ведуть до Угорсько-Широлужанських пралісів тощо.

Але, на жаль, багато важливих речей для збереження букових пралісів та сталого розвитку прилеглих до них територій, які передбачались цими документами не виконуються. Більше того, в урядових структурах зараз розглядається питання щодо скасування або мінімізації сплати територіальним громадам земельного податку за землі природно-заповідного фонду.

Тому варто би активізувати роботу центральних органів виконавчої влади та обласних державних адміністрацій щодо виконання урядового Плану заходів із збереження букових пралісів. Також розвитку прилеглих територій й направити відповідні звернення до Кабміну України щодо недопущення скасування сплати громадам цього земельного податку. Необхідно розпочати процес підготовки номінації букових пралісів масиву Красна, для включення його до складу транснаціонального серійного об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи».

І на завершення, хочемо із вдячністю згадати тих людей і організацій, які доклали чимало зусиль для підготовки матеріалів цього важливого природоохоронного проєкту й підтримували розширення території Карпатського біосферного заповідника.

Це насамперед його наукові співробітники (Ярослав Довганич, Микола Волошук, Мирослав Кабаль, Юрій Беркела, Василь Покиньчереда, Василь Регуш, Петро Папарига та Геннадій Бочкор), в різні роки керівники та спеціалісти Закарпатської ОДА Віктор Микулін, Юрій Шпонтак та Дмитро Томенчук. Закарпатського обласного управління лісового та мисливського господарства Валерій Мурга та Ігор Коцур, керівники Тячівської РДА та районної ради Василь Дем'янчук, Василь Каганець, Михайло Данилюк та Михайло Полаженець. Директори Мокрянського, Брустурянського, Великобичківського та Рахівського лісогосподарських та мисливських господарств Володимир Куцин, Михайло Бігун, Юрій Сойма та Володимир Приступа, керівники підрозділів та спеціалісти Міністерства захисту довкілля Григорій Парчук, Анастасія Драпалюк та Анна Ковбаснюк, а також громадські організації «Рахівекотур», «Карпатсько-Дунайська програма» й українсько-німецький проєкт «Підтримка природоохоронних територій України».

професор, доктор біологічних наук, заступник директора Карпатського біосферного заповідника.

ОБГОВОРИЛИ ПРОБЛЕМИ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ

2 лютого, з нагоди відзначення Всесвітнього дня водно-болотних угідь, працівники Карпатського біосферного заповідника взяли участь в урочистому засіданні координаційної ради з питань збереження, збалансованого використання та відновлення водно-болотних угідь України. Спільно з представниками зацікавлених державних інституцій, установ природно-заповідного фонду, науковці та громадські активісти.

Присутні на координаційній раді, а це близько 60 осіб, розглянули та обговорили широке коло питань імплементації Рамсарської конвенції в Україні. Проведення заходів з відновлення та збереження водно-болотних угідь міжнародного значення, організації їх наукових досліджень й моніторингу та інше.

До учасників зібрання з вітальними словами звернулись заступники Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Олександр Краснолуцький та Михайло Хорев, а також директор Департаменту природно-заповідного фонду та земельних ресурсів Міндовкілля України Едуард Арустамян.

Слід зауважити, що в доповідях та повідомленнях, крім питань пов'язаних із Рамсарськими угіддями, порушено й ряд інших важливих природоохоронних проблем.

Так, начальник відділу координації наукових досліджень, еколого-освітньої та рекреаційної діяльності природно-заповідного фонду та земельних ресурсів Департаменту природно-заповідного фонду та земельних ресурсів Міндовкілля України, к.б.н. Григорій Парчук та голова Асоціації природоохоронних територій України Микола Стеценко наголосили про надзвичайно велике значення для збереження та розширення

природоохоронної території, співпраці з громадами, запровадження законодавчої норми щодо сплати заповідниками та національними природними парками місцевим бюджетам земельного податку, за вилучення із господарського використання землі природно-заповідного фонду.

У зв'язку із цим, автор цих рядків, наголосив, що останнім часом в деяких урядових кабінетах, обговорюється можливість мінімізації або взагалі скасування земельного податку від земель природно-заповідного фонду. Я наголосив, що прийняття такого рішення, призведе до соціальної напруги, стане величезним ударом не тільки по бюджетам громад, які як правило розташовані на депресивних територіях, але й значно погіршить ставлення населення до заповідників й національних природних парків. Зупинити процес їх розширення та створення нових.

Тож попросив Координаційну раду, направити аргументоване звернення до Кабміну України, з проханням недопущення скасування земельного податку, який сьогодні зобов'язані сплачувати заповідники і національні природні парки місцевим громадам та виділити для цього необхідне фінансування із Державного бюджету України.



на 1-й стор.

«Міжнародного центру букових пралісів, еколого-освітньої роботи та сталого розвитку» тощо.

«Ми дуже сподіваємося, — пише професор П'єр Ібіш, — що наш невеликий внесок допоможе. Те, що почалося зі спонтанної відеоконференції минулого четверга, залучає багато людей. Ларс і Ангела працюють день і ніч, як і багато інших співробітників, студентів. 650 людей підтримують нас пожертвуваннями матеріалів і грошей, або своїми руками.

Серед людей, які дали гроші, багато-багато студентів, випускників, колег, наш нинішній і колишній президент університету, мер міста Еберсвальде та ба-

гато інших. Еберсвальде готовий підтримати Рахів і Україну за допомогою багатьох друзів з інших регіонів Німеччини. Ми страждаємо, бо страждають Україна та українці. Тримайтеся, морально Ви давно перемогли!».

Колектив Карпатського біосферного заповідника та громада міста Рахова щиро дякують нашим багаторічним друзям із німецького університету сталого розвитку та міста Еберсвальде, за так необхідну, в ці складні часи матеріальну та моральну підтримку українців та збереження миру на європейському континенті.

Подяка також співробітниці Карпатського біосферного заповідника Вікторії Губко за організаційну підтримку цієї гуманітарної акції.

Федір ГАМОР,



О СПІВПРАЦЯ

РЕКТОР КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА ВІДВІДАВ ЗАПОВІДНИК

27 січня, у рамках двостороннього Меморандуму щодо співпраці Карпатського біосферного заповідника та Київського університету права Національної академії наук України, заповідник відвідав ректор університету, заступник керівника Товариства закарпатців у Києві, заслужений юрист України, професор Юрій Бошицький.

Під час зустрічі, професор передав керівництву біосферного заповідника, частину тиражу Матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Природно-ресурсний потенціал Гуцульщини в Україні та Румунії: проблеми збереження та сталого розвитку», які випущені за фінансової підтримки університету. Нагадаємо, що ця резонансна та успішна міжнародна науково-практична конференція, на якій широко обговорено проблеми збереження та сталого використання природно-ресурсного та етнокультурного потенціалу Гуцульщини в транскордонному контексті в Україні та Румунії, проведена онлайн 25 листопада 2021 року.

Її організували Карпатський біосферний заповідник, Київський університет права Національної академії наук України, Український центр культурних досліджень Міністерства культури та інформаційної політики України, а також примарія комуни Бистрий (Румунія), Український педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка (м. Сігету Мармаїцей, (Румунія) та Всеукраїнське товариство «Гуцульщина».

У матеріалах збірника, на 300 сторінках широко висвітлено питання збереження та сталого розвитку природно-ресурсного та етнокультурного транскордонного потенціалу Гуцульщини в Україні та Румунії. Подана важливу інформацію про вплив екологічного стану навколишнього середовища на збереження феномену гуцульської етнокультури; дослідження специфічних гірських умов соціально-економічної діяльності, зайнятості та культурної діяльності в умовах глобалізаційних викликів.

Ця книга буде передана до центральних та обласних бібліотек гуцульського регіону, авторам публікацій і може стати корисною для науковців й фахів-

ців з охорони природи, культури, екологічної освіти, рекреації, працівників органів влади, студентів та широкого кола читачів. Її електронна версія та рекомендації конференції розміщені на сайті Карпатського біосферного заповідника.

На зустрічі ректора університету з директором Карпатського біосферного заповідника Миколою Тарасюком також обговорено шляхи подальшого поглиблення співпраці між нашими науково-дослідними та науково-освітніми установами у сфері поширення правових знань та формування екологічної культури і свідомості населення в зоні діяльності біосферного заповідника та можливість підготовки й впровадження спільних проектів.

Про співпрацю Київського університету права, адміністрації Карпатського біосферного заповідника та органів місцевого самоврядування із питань підготовки фахівців у галузі права й підтримки Закарпатським культурним товариством у Києві, соціально-економічного розвитку горян Рахівщини, ґрунтовніше йшлося на зустрічі ректора університету та автора цих рядків, із Рахівським міським головою Віктором Медведом та головою Рахівської районної ради Діаною Бабинець.

Професор Юрій Бошицький ознайомився із природними та культурними цінностями біосферного заповідника, зокрема, відвідав рекреаційний пункт «Водоспад здоров'я», полюбувався засніженими гірськими пейзажами. А за сприяння працівників Кевелівського природоохоронного, науково-дослідного відділення біосферного заповідника ознайомився із Струківською церквою у Ясінях, яка входить до складу об'єкта Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО «Дерев'яні церкви Карпатського регіону у Польщі та Україні».

Федір ГАМОР.

ЗАПОВІДНИК ОРГАНІЗУВАВ ЛІТЕРАТУРНУ АКЦІЮ

У Всесвітній день дарування книг, 14 лютого, працівники редакційно-видавничого відділу наукових та науково-популярних видань КБЗ організували на Рахівщині добродійну акцію – «Подаруй літературу школам краю». Головною ідеєю події було не тільки вручити цінні журнали і видання заповідника, а й розповісти освітянам, що видає природоохоронна установа та як це можна використати для уроків.

Проте, перш ніж відправитися до шкіл трьох територіальних громад, розпочали дарувати книги із Рахівської центральної районної бібліотеки. Працівникам книгозбірні літературу видану заповідником, а також власні інтелектуальні доробки вручив заступник директора КБЗ, д.б.н., професор Федір Гамор. Він символічно розпочав акцію ініційовану природоохоронною установою, пояснив її мету, й звичайно, ознайомив бібліотекарів із новим книжковим надходженням.

Після, працівники редакційно-видавничого відділу наукових та науково-популярних видань КБЗ на чолі з начальницею відділу Богданою Москалюк відправилися до закладів загальної середньої освіти трьох територіальних громад. Першими зустріли заповідницьку делегацію дирекція Білинської школи, а згодом пакунок журналів «Зелені Карпати», газети «Вісник КБЗ» та збірник конференції відвезли Квасівському ЗЗСО. Люб'язно прийняв подарунок особисто в руки директор В.В. Писар.

Подякували за літературу, яка допоможе збагатити уроки про рідний край, біорізноманіт-

тя Карпат й директор Розтоківського закладу освіти С.С. Попович. Він, до речі, ще й провів екскурсію працівникам заповідника, а бібліотекарка школи зауважила, що це перші видання від заповідника, які вони отримали. Ну, а далі акція дарування книг, продовжилася для освітян богданської долини: Видричанської, Богданської та Лугівської шкіл. Подякували за цінні подарунки та обговорили питання подальшої співпраці – заступник директора Д.В. Зварич, директори С.І. Абеле та М.В. Бочкор згадалих ЗЗСО.

ПОДІЇ

Цікаво, що завдяки цій акції, вдалося не тільки поповнити методичний доробок вчителів й познакомити їх із роботою заповідника й відділу, а ще й обмінятися ідеями та почути запити. Наприклад, одні освітяни запропонували видати природоохоронний установі спеціальний плакат із червонокнижними рослинами й тваринами Карпат. Хтось зауважив, що непогано б було провести спільні освітні проекти, а хтось був нахвалу здивований, що заповідник видає стільки науково-популярних статей й виявили бажання друкуватися на сторінках журналу.

Тож сподіваємося, після закінчення війни й нашої перемоги всі ми знову повернемося до звичного життя, співпраці й охорони природи.



«НАМОЛЕНЕ НЕБО»

УНІКАЛЬНИЙ АРТ-ПРОЄКТ ІГОРА ІВАНКІВА

У січні цього року відбулося представлення мистецького проєкту, який придумав та організував начальник Петрос-Говерляньського ПНДВ Ігор Іванків. «Намоленого неба» – назва культурної ініціативи, ідея й унікальність якої полягає в тому, що старовинні гонти із дахів храмів Закарпаття художники й різьбляри перетворили на арт-об'єкти. Карпатський біосферний заповідник, разом з іншими установами та організаціями, підтримує нашого працівника, а директор Микола Тарасюк був присутній на одноденній виставці-презентації проєкту в Івано-Франківську.

Як розповідає автор ідеї Ігор Іванків все почалося з того, що в Ясінях перекидали стародавню церкву 16 сторіччя й дерев'яні дощечки з неї люди просто розбірали на дрова. Дивлячись на це йому спало на думку, що гонти можна зберегти, ба більше перетворити її на матеріал для картин. Тож, починаючи з листопада начальник Петрос-Говерляньського ПНДВ почав зносити додому ще вцілілі дощечки та чистити їх. Після у своїй соціальній мережі звернувся до всіх митців із пропозицією доєднатися до його проєкту. Один за одним художники почали відгукуватися.

– Я дав митцям вільне поле для творчості, основне – це християнська тематика, – згадує пан Іванків. – Кожен сам обирає, що і як йому робити, я тільки передаю художникам матеріал. І визначив умовну дату для здачі робіт. Таким чином, не довгий час автори почали надсилати фото вже готових творів, які напевно були світлими. Тож зважаю-

чи на все це назва проєкту сама-собою з'явилася. Адже, коли людина молиться вона дивиться на небо, а у церкві «небо» – це дах, та ж гонта, тому й «Намолене небо».

Загалом, учасниками стали понад 20 митців із України та навіть з-за кордону, бо й звідти з'явилися бажаючі перетворити дерев'яні дощечки на шедеври. Тому зібравши перші три десятки робіт, а це й різьба, й малярство, й художній розпис, їх представили-

ли на одноденній виставці в Івано-Франківську в січні. Експозиція приємно вразила всіх відвідувачів музею мистецтв Прикарпаття. Це й не дивно, бо те, що побачили на дощечках митці, як змогли передати віру в Бога справді вражає.

В цілому організатори проєкту планували, щоб виставку побачила ціла країна й експонувати полотна в різних містах України. Мали на меті й благодійну місію, бо хотіли кошти від придбаних картин відправити на благодійність. Зауважимо, що арт-ініціатива мала тривати й досі, а восени хотілося організувати масштабну виставку. Тож нині на це залишається тільки сподіватися.

Андріана ЛЕЛЕ,
провідний редактор
«Вісника КБЗ».





Многая, благая літ...

У січні-лютому цього року ювілейні роковини від днів народження урочисто відзначили працівники Карпатського біосферного заповідника:

Іван Іванович ГОДИНКО, інспектор з охорони
Рахів-Берлибаського ПНДВ;

Юрій Михайлович ВОРОН, сторож ПНДВ «Долина Нарцисів»;

Юрій Іванович МІДЯНКА, інспектор з охорони ПЗФ
Широколузанського ПНДВ;

Василь Михайлович ПОП'ЮК, інспектор
з охорони ПЗФ Кевелівського ПНДВ.

*Бажаємо Вам добра та мирного неба,
Грошей та здоров'я ще більше, ніж треба.*

Хай доля Вам щастя багато дає,

Зозуля сто років життя накує.

Хай справдяться мрії, здійсняться дива,

Хай кругом від сміху іде голова,

Достатку – у будні, в свята – подарунків,

Гарних подій, а від близьких поцілунків!



Адміністрація заповідника.

● ВІСТІ З ПНДВ

ГОСПОДАРЮЄ РАХІВ-БЕРЛИБАСЬКЕ ПНДВ

Робота кожного природоохоронного науково-дослідного відділення Карпатського біосферного заповідника важлива, адже завдяки їх щоденному вкладу й існує наша установа. Окрім, як найціннішого з обов'язків ПНДВ – захист природи, цінним є й облаштування території, створення інфраструктури для комфорту туристів та інше. Важливим у цьому напрямку, якраз є Рахів-Берлибаське відділення, адже його діяльність найбільше оцінюється гостями та відвідувачами центральної садиби.

Рахів-Берлибаське ПНДВ функціонує з 2011 року та розташоване на території лісового фонду між Раховом та селом Костишівка на даний час охоплює площу 3013 га. Територія відділення поділена на три функціональні зони – зона антропогенних ландшафтів (45%), буферна зона (36,6%) та заповідна (14,9% – 447,9 га) – більша частина яких в районі гір Менчул, Фігура та Шоймул. У штаті 14 працівників держохорони. Для оперативності забезпечення охорони території новим керівництвом заповідника виділено автотранспорт: автомобіль «Нива» та новий мотоцикл «Honda».

Приймаючи до уваги те, що в недалекому минулому у нас проведено лісовпорядкування – проводимо поступово заміну всіх кварталних стовпів, а одночасно і ремонтуємо та оновлюємо інформаційні та охоронні знаки.

Не забуваємо також про під'їзні шляхи – наявні ґрунтові господарські дороги, що в першу чергу надає можливість проїзду у віддалені масиви на випадок лісової пожежі, а також полегшує доступ жителям місцевої громади до своїх сільгоспугідь. Так, у 2020 році проведено ремонт дороги в урочище Кам'яний Потік протяжністю 1,0 км, та в 2021-му відремонтовано дорогу в ур. Бадзьора (2,0 км).

Не забуваємо також про місця відпочинку для місцевих громадян та відвідувачів заповідника. Від рекреаційної зони «Водоспад Здоров'я» встановлені вказівні знаки на вихід до мінерального джерела в ур. Підділ де споруджено альтанку та малу архітектурну форму над забором води, облаштовано місце для розпалювання багаття.

В першій половині поточного року, спільно із відділом рекреації КБЗ, заплановано та буде зроблено новий маршрут «Водоспад Здоров'я» – мінеральне джерело ур. Піділ – через буковий ліс із красивою панорамою м. Рахів – до мінерального джерела в ур. Глемєя де буде відновлено місце відпочинку, (протяжність маршруту 2,0 км).

В ур. Соколів (кв. 5) облаштовано для відпочинку стіл, лавиці, містечок че-

рез потік, відновлено місце для розпалювання багаття, розставлені відповідні попереджувальні та інформаційні знаки. Там же підготовані умови для запуску малька форелі райдужної – зроблено 7 перепадів.

В перспективі – облаштування місця проходу до водоспаду на потоці «Тарничишин» (кв. 7) та виходу до нашої місцевої скали «Соколине бердо» (кв. 5), облаштування КПП «Менчул» (кв. 16) для врегульованого, приїжджаючих до м. Рахів туристів, проходження через г. Магуну на полонину «Берлибаш» – далі пол. Лисичий та г. Піп Іван Мараморський. На даний час на новоствореному КПП встановлено дерев'яний навіс, побудовано стіл та лавиці, облаштовується місце забору питної води так, що відвідувачі під час руху матимуть можливість перечекати негоду, відпочити, випити гарячого чаю.

На пропозицію директора заповідника М.В. Тарасюка на території центральної садиби КБЗ біля «Музею екології гір» буде побудовано цього року дві альтанки одна з яких уже знаходиться в стадії завершення.

Також в місцях скупчення тварин у зимовий час викладаємо кормові віники. Відремонтовано п'ять годівниць (в ур. Менчул, Соколів та Улоги) попередньо для цього заготовлено 0,8 т сіна, 600 пучків гілкового корму, одержано із складу КБЗ для викладки в наявні солонці 28 пачок кухонної солі.

Слід відзначити участь наших працівників в ремонті дороги державного значення Мукачєво-Рогатин ур. Ожиноватий – це вирубка небезпечних дерев вздовж даної траси в зв'язку із її розширенням. Проведення даних робіт нашим відділенням транслювалось Мукачівським телебаченням.

По необхідності – в пік цвітіння нарциса вузьколистого у відповідності до графіка відділу КБЗ проводимо патрулювання в м. Хуст ПНДВ «Долина Нарцисів ім. Професора Комендаря».

Анатолій ЧУЛЯНЧИК,
начальник Рахів-Берлибаського ПНДВ.



ЗИМОВІ КЛОПОТИ ПРАЦІВНИКІВ ОХОРОНИ ПЗФ

Цьогорічна зима видалася багатосніжною. Для служби державної охорони природно-заповідного фонду цей період також став непростим. Адже патрулювання доводилося здійснювати засніженими лісами, використовувати лижі, снігоступи. Однак, взимку лісова фауна потребує особливої допомоги, наші інспектори всі зусилля спрямовують на посилення охорони.

В багатосніжні зими копитні – олені, козулі, кабани – здійснюють міграції нижче за гірськими схилами та опиняються в небезпечній близькості до людських поселень і транспортних магістралей. Тому служба державної охорони природно-заповідного фонду: проводить регулярні рейди, посилює патрулювання територій, виконує обліки фауни копитних, здійснює підгодовлю.

У 2021 році готуючись до зими, у заповіднику облаштували і відремонтовано 26 годівниць, влаштовано 29 солонців, заготовлено 8,25 тон сіна і 3900 штук кормових віників.



До речі, в окремих годівницях запаси сіна доводиться поповнювати кожні 3-4 дні. За словами працівників відділень, ці запаси в такі короткі терміни споживають 2 самці оленя. Водночас без штучної підгодовлі тварини просто би не вижили. І цьому також є свідчення. Інспектори одного з гірських відділень знайшли неподалік дороги виснажену самку козулі європейської, яка не вижила внаслідок нестачі кормів і важких погодних умов.

Посилена охорона і здійснення біотехнічних заходів силами працівників служби державної охорони реалізуються прибирання снігу з дахів лісових будинків і господарських споруд, очищення інформаційної та рекреаційної інфраструктури й розчистка стежок і під'їзних шляхів.

Варто зауважити, що у виконанні цих робіт працівникам допомагає техніка, отримана в рамках українсько-німецького проекту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» – снігоходи, автомобілі та ін.

Зокрема, полегшується підвіз сіна та кормових віників, контроль за наповненням годівниць й патрулювання території.

Інформує КБЗ.



Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плєсо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Микола Тарасюк,
Богдана Москалюк,
Андріана Леле,
Юрій Беркела,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газету віддруковано: вул. Красне Плєсо, 77,
м. Рахів, Закарпатська обл..

Тираж – 1000 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Свідоцтво про державну реєстрацію 3т № 401 від 25.01.2006 року